

Täysistunto

Torstai 10.10.2019 klo 9.59—22.03

25.2. Suullinen kysymys Turkin sotatoimista Pohjois-Syyriassa (Ilkka Kanerva kok)

Suullinen kysymys SKT 30/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, edustaja Kanerva.

Keskustelu

16.38 **Ilkka Kanerva kok:** Arvoisa puhemies! Tilanne Syyriassa on poikkeuksellisen vakava — mutta ei vain Syyriassa, vaan se heijastuu välittömästi koko Euroopan alueelle. UNHCR:n mukaan kyseessä on meidän aikamme suurin humanitäärin katastrofi ja pakolaiskriisi. Turkin sotilaallisen voiman käyttö luonnollisesti dramaattisesti pahentaa tätä riskiä. Sen kaikki osaamme nähdä. Linaan Erdogania: ”Avaamme ovet ja lähetämme teille 3,6 miljoonaa pakolaista.”

Tiedämme YK:n ja EU:n ulkoasianneuvoston mahdollisuudet mutta tiedämme samalla, että Suomi Euroopan unionin puheenjohtajamaana ei luonnollisesti voi vain seurata katso-
mosta, miten muut tässä asiassa tulevat toimineeksi. On pyrittävä estämään kriisin muuttuminen katastrofiksi. Tässä mielessä kysyn teiltä, herra ministeri Haavisto: millä keinoin me tai Suomi EU:n puheenjohtajamaana kantaa tässä nyt vastuunsa ja pyrkii vaikuttamaan Erdoganin tavalla, joka estäisi tämän katastrofin leviämisen [Puhemies koputtaa] historiallisen suuren ja hallitsemattoman pakolaistilanteen ja humanitäärisen kriisin puhkeamiseksi ja [Puhemies koputtaa] ryöpsähtämiseksi koko Euroopan alueelle historiallisella tavalla?

16.40 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kanervalle erittäin ajankohtaisesta kysymyksestä.

Eilen kun tulivat uutiset Turkin sotatoimien laajentumisesta Pohjois-Syyriassa tai Koillis-Syyriassa, Suomi reagoi myös tähän välittömästi. Tuomitsimme väkivallan käytön, tuomitsimme sotatoimien laajentamisen. Samoin teki Euroopan unionin komission puheenjohtaja Juncker, ja illan aikana saimme myöskin EU:n yhteisen kannan: korkean edustajan Mogherinin suulla lausuttiin koko EU:n yhteinen kanta tähän tilanteeseen.

Olette oikeassa siinä, että Turkki on tehnyt valtavan työn Syyrian pakolaisten asuttamiseksi omalla maaperällä — 3,6 miljoonaa ihmistä on siellä — mutta ne toimet, joita nyt suunnitellaan, eli tällaisen vyöhykkeen raivaaminen, josta työnnettäisiin sitten kurdeja pois, eivät ole hyväksyttäviä. Se aiheuttaa uutta pakolaisuutta. Kansainväliset järjestöt pelkäävät, että noin satatuhatta ihmistä lähtee liikkeelle, ja tästäkin seuraukset voivat olla katastrofaaliset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

Tällä hetkellä teemme työtä niin EU:n puitteissa — ulkoministerit tapaavat maanantaina — kuin totta kai annamme tuen YK:lle. YK:n turvaneuvostolla on tänään tästä tapaamisen.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän nyt niitä edustajia nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta, jotka haluavat käyttää puheenvuoron.

16.41 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Me tiedämme ulkoministerin kertomalla tavalla tämän pakolaiskriisin aiheuttaman riskin, mikä on kaikinensa edessämme. Se on vakava kysymys luonnollisesti, sillä vuosikymmenen puolivälissä ollut pakolaiskriisi ei saa toistua. Sen me jokainen aistimme ja ymmärrämme sisäisesti. Yhteinen turvapaikkajärjestelmä olisi luonnollisesti pätevin lääke lähestyä tätä kysymystä, mutta sellaista ei toistaiseksi ole saatu valitettavasti aikaan.

Ministeri Ohisalo, toivottavasti ei Maltalla tämmöisessä keskustelussa annettu jo ymmärtää Erdoganille ja kaiken maailman ihmisalakuljettajille, että kyettäisiin pääsemään eteenpäin tavalla, jossa meillä olisi mekanismi, jossa taakanjako toteutettaisiin ilman vakavaa turvapaikkatarpeen arviointia. Jos näin meneteltäisiin, viesti olisi Euroopalle kohtalokas. Mitkä ovat teidän perusteenne nyt seuraavassa vaiheessa [Puhemies koputtaa] jotta Euroopan unionin maiden tätä asiaa koskevaa ratkaisuneuvottelua?

16.42 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Kiitokset edustaja Kanervalle kysymyksestä.

Kuten aiemmin todettu, Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella Suomi nimenomaan edistää tätä yhteistä turvapaikkapolitiikkaa, yhteisten ratkaisujen löytymistä. Tilanne on ollut erittäin pitkään erittäin vaikea ja jumissa, yhteistä ymmärrystä on ollut vaikea löytää.

Tässä nyt neljä jäsenvaltiota pääsi Maltalla yhteisymmärrykseen keskisen Välimeren reitin tilanteesta. Nyt puhumme kuitenkin siitä, että nyt jo Kreikassa ja Kyproksella näemme Turkin toimet siinä, miten heidän pakolais- ja turvapaikanhakijatilanteensa on kehittynyt. Eli itsessään keskisen Välimeren reitti alkaa pikkuhiljaa tuntua aika pieneltä kysymykseltä verrattuna siihen, mitä tapahtuu itäisellä. Tästä ovat eurooppalaiset sisäministerit yhdessä kolme ja puoli tuntia viimeksi tiistaina keskustelleet lounaskeskustelussa. On nimenomaan tunnustettava se, että yksikään jäsenvaltio tässä ei voi toimia yksin.

Jos Suomi jäisi samanlaiseen paineeseen kuin tällä hetkellä on vaikka Kypros, mitä me tekisimme? Toivottavasti myös me saisimme [Puhemies koputtaa] muita jäsenvaltioita mukaan tukemaan meitä. Tämän takia me tarvitsemme eurooppalaista solidaarisuutta. Sitä Suomi [Puhemies: Aika!] puheenjohtajamaana jäsenvaltioiden välille hakee. [Eduskunnasta: Miksette vastaa? — Sari Sarkomaa: Vastaus puuttui!]

16.43 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mielenkiinnolla kuuntelin ministeri Ohisalon vastausta liittyen siihen, minkälaista uutta mekanismia suunnitellaan. Nythän arvatenkin syntyy painetta myöskin itäisen reitin osalta eli Kreikka—Lesboksen saari—Turkki-välillä miettiä sitä kysymystä, jos Turkki todella avaa portteja, ja se on jo niitä raottanut, se näkyy jo nyt tulijamäärissä. Itsekin Lesboksen saarella kävin aikanaan, ja tilanne on nyt sitä huonompi.

Jos tämän teidän vastauksenne loogisesti jatkaa johdannosta johtopäätökseksi, niin tarkoitatteko sitä — kun sanoitte, että solidaarisuutta tarvitaan — että myös Lesboksen saa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

ren ja Kreikan saariston osalta Suomen hallitus olisi kätilöimässä ratkaisua, jossa jaetaan turvapaikanhakijoita ympäri Eurooppaa, kenties vapaaehtoisten maiden pohjalla tai ei, mutta että tämä olisi se ratkaisumalli? Pysyvää ratkaisua te ette millään ehdi tänä syksynä saada aikaiseksi tässä paineessa, mutta onko tämä todella Suomen linja, että me haluamme edistää ratkaisuja, joilla annetaan se signaali, kuten edustaja Kanerva totesi, Erdoganille ja salakuljettajille, [Puhemies koputtaa] että kyllä me jaamme heidät eteenpäin, jos päästätte heidät tulemaan?

16.44 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Kiitokset edustaja Mykkäselä.

Kyse on siitä, että kukaan ei saa Välimereen hukkaa. Kyse on ihmisoikeuksista. [Välihuutoja oikealta] Voin esittää teille sitten kysymyksen, että pitääkö teidän mielestänne Välimereen hukuttaa ihmisiä. [Hälinää]

Kysymys on siitä, kuten, edustaja Mykkänen, myös hyvin entisenä sisäministerinä tiedätte, että turvapaikkajärjestelmä eurooppalaisittain ja lainsäädäntöhankkeet ovat olleet pitkään jumissa. [Sari Sarkomaa: Mitä te teette?] Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella tarkoituksena on etsiä luottamusta jäsenvaltioiden välille, edistää sitä koko turvapaikkaprosessia, mutta yhtä aikaa myös miettiä väliaikaisia mekanismeja. Niitä väliaikaisia mekanismeja täytyy potentiaalisesti miettiä myös eri reiteille, jos käy niin, että tilanteet eskaloituvat ja kokonaisratkaisua ei aikaisemmin saada käyttöön. Emme voi jättää tässä Kyp-rostä ja Kreikkaa yksin sen paineen kanssa. Suomella on pitkä EU:n ulkoraja. Myös meitä pitää kiinnostaa se, jotta jos rajalla tapahtuu, emme jää asiassa yksin.

16.46 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toden totta, meitä pitää kiinnostaa se, millaisia ratkaisuja Euroopan unionissa haetaan, ja on aivan selvää tietenkin, ettei ketään nyt mereen jätetä hukkumaan. Mutta eihän tässä ole kyse nyt siitä vaan siitä, että Euroopan pitää pystyä saamaan nopeasti aikaan, koska nyt alkaa olla kiire. Me näemme edessämme potentiaalisesti valtavan pakolaiskriisin ainekset, ja vuoden 15 tapahtumat pääsevät toistumaan, jos meillä ei ole tehokasta, kunnan rajavalvontaa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] nopeaa, tehokasta tutkintaa turvapaikan tarvitsijoille ja tehokasta palautuspolitiikkaa. Nämä kaikki tarvitaan. Niitä ei ollut 2015, ja siksi nähtiin se, miten ihmiset kävelivät Euroopan läpi hakemaan turvaa eri puolilta Eurooppaa. Siksi sen ulkorajavalvonnan pitää olla kunnossa.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vältetään välihuutoja tällaisena suoranaisena huutona, jotta kuulemme edustajien kysymykset.

16.47 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Kiitokset edustaja Orvolle huomioista, ehkä kysymyksistä. Kuten tiedätte, eurooppalaisista virastoista Frontex, ulkorajavalvontaan keskittyvä virasto, on eräs parhaiten resursoiduista virastoista suhteessa myös Europoliin, Eurojustiin, moneen muuhun. Eli kyllä jäsenvaltiot ovat yhdessä tehneet töitä sen eteen, että eurooppalaisia ulkorajoja valvotaan. Yhtä aikaa toki myös tämä hallitus on tehnyt töitä sen eteen, että tulevan vuoden budjetissa lisäämme meidän Rajavartiolaitoksen resursseja. Parannamme muun muassa teknistä valvontaa rajalla ja parannamme montaa muuta rajavalvonnan aspektia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämä oli kokoomuksen kysymys, mutta täällä on myös vihreiltä, vasemmistoliitolta ja rkp:ltä tähän aiheeseen kysymys.